

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 6

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 126 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 25-iyunda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburg, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburg, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Oliy ta'lim islohotlarida – muhandislik maktablarini institutsional rivojlantirish asoslari	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Xufiyona iqtisodiyot mamlakatimiz rivojiga to'siq bo'lmoqda	20
Muxiddin Kalonov	
"Yashil" iqtisodiyotni moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish	24
Muhammadiyeva Maftuna	
Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarda innovatsion yechimlarning zarurati	27
Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishda ish beruvchilar va yonlanuvchilar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni aniq sotsiologik baholash.....	31
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Перспективы развития средств размещения в экологическом туризме на охраняемых природных территориях Узбекистана	40
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Bank kartalari orqali ko'rsatilayotgan xizmatlari bozorining rivojlanish borasidagi asosiy tendensiyalari va muammolari	49
Tojirov Yunus Alamovich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish istiqbollari	55
Rustamov Alisher Raxmataliyevich	
Nodavlat umumiy o'rta ta'lim maktabning faoliyati samaradorligini aniqlashda innovatsion usullardan foydalanish.....	62
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	
Tijorat banklarida bank risklarini boshqarishning strategik ahamiyati.....	67
Altibayev Xudayberdi Kuvandikovich	
Klaster iqtisodiy subyekt sifatida: mohiyati va tasnifi.....	71
Usmonov Sharofiddin Pazlitdinovich	
Tijorat banklari tomonidan yoshlar tadbirkorlik faoliyatini kreditlashning nazariy-uslubiy jihatlari.....	76
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalari xalqaro tasnifi: nazariya va tendensiya.....	81
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Iqtisodiyot transformatsiyasi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy resurslarini boshqarishda metodologik yondashuvlar va ilmiy qarashlar	86
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini samarali tashkil etish mezonlari va omillari.....	93
Z. Abdikarimova, S. Madaminov	
Savdo korxonalari boshqaruv samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	97
Q. J. Mirzayev, Sh. M. Islomov	
Sociological Assessment of Migration Processes	102
Gulmurodov Kamoliddin Abdukodir ugli	
Current issues of business management in the context of digitalization of the economy	112
Safarov Bakhtiyor Djurakulovich, Kadirova Zulhumor Namazovna, Dadabaev Kuchkor Abdullaevich	
Методические основы маркетинговых стратегий акционерных обществ.....	118
Эркинов Шахзод Баходир ўғли	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INNOVATSION- RAQABATBARDOSH MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQUVISH ORQALI IMPORT O'RNINI BOSISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI

**Rustamov Alisher
Raxmataliyevich**

Namangan muhandislik-qurilish
instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarida innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish istiqbollari va kichik biznesda innovatsiyalarni joriy qilish nazariyasi va uning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish haqida fikr va mulohazalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Kichik biznes, innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar, tadbirkorlikni rivojlantirish, innovatsiyalardan foydalanish.

Abstract: This article presents ideas and opinions about the prospects of forming an import substitution strategy through the production of innovative competitive products in small business entities and the study of the theory of introducing innovations in small business and its specific features.

Key words: Small business, innovative competitive products, development of entrepreneurship, use of innovations.

Аннотация: В данной статье представлены идеи и мнения о перспективах формирования стратегии импортозамещения за счет производства инновационной конкурентоспособной продукции в субъектах малого предпринимательства, а также исследования теории внедрения инноваций в малом бизнесе и ее особенностей.

Ключевые слова: Малый бизнес, инновационная конкурентоспособная продукция, развитие предпринимательства, использование инноваций.

KIRISH

Iqtisodiyotda ro'y berayotgan global o'zgarishlar innovatsion faoliyat samaradorligining asosiy omili bo'lgan korxonalarning innovatsion salohiyati kabi murakkab hodisani tushunish uchun konseptual yondashuvlarni shakllantirishni talab qiladi.

Dolzarblik shundaki, foydalanish afzalliklarga va strategik maqsadlarga erishishga olib keladigan resurslar majmuyi sifatida innovatsion salohiyatni oshirish va rivojlantirish kerak. Bunday sharoitda korxonalar bir xil muammolarga duch kelmoqda: faoliyatning yangi sohalarini qamrab olgan globallashuv sharoitida raqobat nafaqat milliy doirada, balki jahon bozorlarida ham kuchayib bormoqda.

Shu sababli, O'zbekiston Respublikasi kichik biznes subyektlari ko'plab pozitsiyalarda sezilarli raqobatdosh ustunliklarga ega bo'lgan xorijiy kompaniyalar bilan mahsulot sifati va texnik darajasi uchun tobora faolroq kurashishlari kerak. Hozirgi vaqtda turli fanlarning innovatsion salohiyatini shakllantirish muammosi ko'plab olimlar tomonidan o'rganilmoqda. O'zbekiston Respublikasida korxonalarning innovatsion salohiyati va undan foydalanish darajasini tahlil qilish uchun ma'lum bir nazariy asos yaratilgan. Ammo bu boradagi axborot bazasi bugungi kunda yetarli emas, korxonalarning innovatsion salohiyati bo'yicha mavjud ishlanmalar global raqobat sharoitida nihoyatda zarur bo'lgan tizimga kiritilmagan.

MUAMMONING O'RGANILGANLIK DARAJASI

O'zbekistonda korxonalarning umumiy muammolari, ularning raqobatbardoshligini ta'minlash masalalari bo'yicha mahalliy olimlardan: Yo.Abdullayev, B.B.Berkinov, O.T.Kenjaboyev, S.K.Salayev, D.X.Suyunov O.A.Aripov, O.Q.Rixsimboyev, M.M.Ibragimova, Sh.I.Otajonov va boshqalar ilmiy tadqiqotlar olib borganlar¹.

Keltirib o'tilgan mutaxassis olimlarning ishlarida mavzu doirasida ko'proq korxona va tashkilotlar bo'yicha yondoshuvlar, ularning umumiy iqtisodiyotga ta'siri keng hamda chuqur o'rganilgan bo'lsa-da, aynan kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini shakllantirish va raqobat ustunliklaridan samarali foydalanish hamda rivojlantirish istiqbollari to'g'risida bayon etilmagan. Bu esa tadqiqot mavzusining tanlanishiga va uning maqsad hamda vazifalarini belgilashga sabab bo'ldi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda iqtisodiy-statistik usullar, tizimli tahlil, guruhlashtirish taqqoslash, solishtirish, tanlanma kuzatuv usullari, ko'p omilli ekonometrik tahlillar, prognozlashtirish va boshqa usullardan foydalanilgan.

TAXLIL VA NATIJALAR

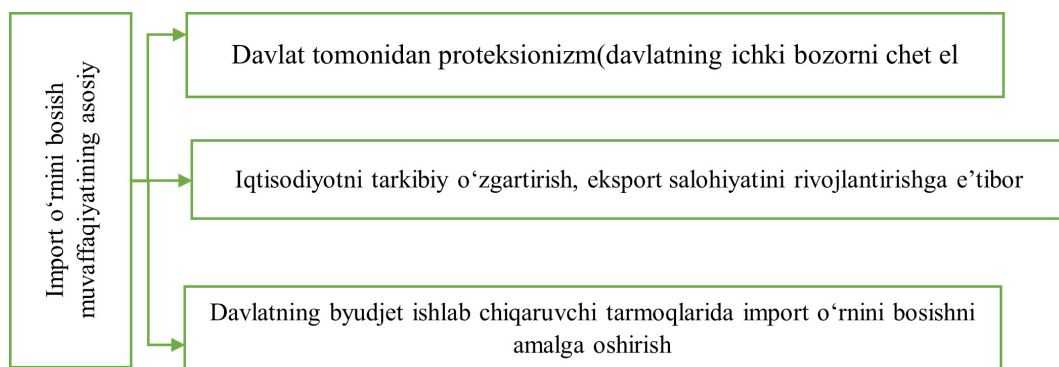
Korxonaning innovatsion salohiyatining holati uning ishlab chiqarish va xo'jalik faoliyatining barcha tarkibiy qismlarining ajralmas holati bilan belgilanadi. Innovatsion potensial doimiy ravishda ishlab chiqilishi va dinamik holatda qo'llab-quvvatlanishi, belgilangan muddatlarga muvofiq doimiy ravishda moslashtirilishi kerak. Korxonaning innovatsion salohiyatini samarali boshqarish innovatsion salohiyat qiymatini maksimal darajada oshirish; potensial tarkibini investisiya loyihalarining yangilik darajasi, tavakkalchiligi va kutilayotgan rentabelligi, ularning davomiyligi bo'yicha muvozanatlash, loyihalarining strategik yo'nalishini belgilash va ustuvor vazifalarning o'z vaqtida yechimini amalga oshirish; cheklangan moliyaviy resurslarni va korxonaning ularni amalga oshirish imkoniyatlarini (kadrlar mavjudligi, ilmiy-texnik baza, bilim, tajriba) hisobga olgan holda loyihalar sonini optimallashtirish natijalariga erishish imkonini beradi.

Tadqiqotda investisiya potensialini innovatsion faoliyat tizimining murakkab funksional komponenti sifatida ko'rib chiqish maqsadga muvofiq bo'lib, bu korxonaning milliy manfaatlariga mos keluvchi mezoniga muvofiq optimallashtirilgan qulay shartlarda, amalga oshirish uchun zarur va yetarli miqdordagi investisiya resurslarini jalb qilish qobiliyatini tavsiflaydi. Ushbu talqinda innovatsion potensial zarur resurslar miqdori va ularni jalb qilishning haqiqiy shartlariga funksional bog'liqlikka ega bo'ladi. Ushbu shartlar dastlabki shartlardan farq qilishi mumkin va ularni jalb qilishning maqsadga muvofiqligi uchun ba'zi cheklovlar mavjud.

Haqiqiy jalb qilingan resurslarning kerakli miqdorga nisbati kabi baholash ko'rsatkichini joriy etish taklif etiladi. Ushbu nisbiy ko'rsatkich innovatsion faoliyatni boshqarish tizimining parametri sifatida belgilangan vazifalarga erishish darajasini baholashga, shuningdek, investisiya salohiyatini shakllantirishga, uni amalga oshirishga ta'sir qiluvchi individual omillarni aniqlashga va umuman, korxonaning raqobatbardoshligini ta'minlashga imkon beradi. Bu, o'z navbatida, mamlakat eksport salohiyatini oshishiga va import o'rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarish imkoniyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

Import o'rnini bosish mamlakat iqtisodiyotini himoya qilish va rivojlantirishning keng ko'lamli vositalaridan biridir. Jahon amaliyotida mahalliy korxonalarni rivojlantirish va davlat iqtisodiyotini mustahkamlash maqsadida import o'rnini bosish siyosatini qo'llagan mamlakatlar tajribasiga juda ko'p misollarni ko'rish mumkin. Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish bo'yicha jahon tajribasini tahlil qilish ushbu jarayonga hamroh bo'lgan motivlar to'plamini umumlashtirish imkonini berdi, xususan, mahalliy korxonalarning sanoat va texnologik salohiyatini oshirish, ichki bozorni rivojlantirish, tashqi omillar ta'sirini kamaytirish. Bundan kelib chiqqan holda shuni ta'kidlash kerakki, import o'rnini bosish siyosati uning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlaydigan muayyan shartlarga asoslanishi kerak (1-rasm).

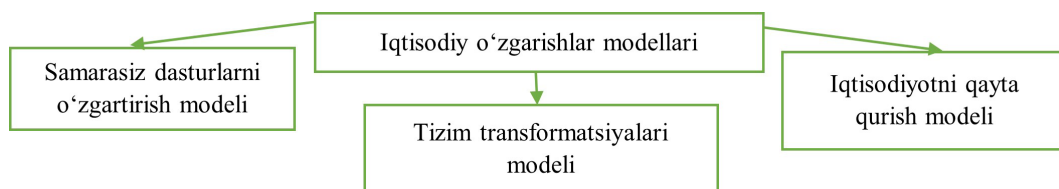
1 Abdullayev Yo., Karimov F. Kichik biznes va tadbirkorlik. – T.: Mehnat. – 2011 y.; Berkinov B.B., Aynaqulov M.A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining yirik korxonalar bilan ishlab chiqarish kooperatsiyasi. – Jizzax: Jizzax politexnika instituti, 2004. – 110 b.; Kenjaboyev A.T. Tadbirkorlik faoliyatini axborotlashtirish milliy tizimini shakllantirish muammolari. Iqt.fan. dokt. diss. avtoref. – T.: 2005-39 b.; Salayev S.K. Kichik biznes rivojlanish tendensiyalarini modellashtirish va bashoratlash: iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. – T.: TDIU 2008. – 49 b.; Suyunov D.X. Kichik biznes sub'yektlarida boshqaruvni tashkil qilish va uning samaradorligini oshirish yo'nalishlari. Iqt.fan.nom.diss.avtoref. – Toshkent: 2004.-21 b.; Aripov O.A. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solish va ishbilarmonlik muhitini rivojlantirish. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. – T.: TDIU –T.: 2020.-72 b.; Rixsimboyev O.Q. O'zbekiston Respublikasida kichik va o'rta biznesning ustuvor yo'nalishlarini ekonometrik bashoratlash. Iqt.fan. nomz. diss. avtoref. – T.: 2002. – 22 b.; Otajonov Sh.I. O'zbekistonda kichik biznes sub'yektlarining innovatsion faoliyati boshqaruv mexanizmini takomillashtirish. I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya avtoreferati. – T., 2010. Ibragimova M.M. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining tarkibiy o'zgarishlar asosida samaradorligini oshirish. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati –T.: 2018-54 b

1-rasm: Import o'rnini bosish muvaffaqiyati uchun zarur shartlar

Davlat tomonidan proteksionizm siyosatini qo'llash korxonalar darajasida import o'rnini bosish muvaffaqiyatining muhim omili bo'lib, u imtiyozli kreditlar berishda, soliq yuki tizimini soddalashtirishda, subsidiyalarni berishda, ilmiy-tadqiqot ishlarini moliyalashtirishda, rivojlanish va boshqalarda namoyon bo'lishi mumkin.

Import o'rnini bosish mamlakat iqtisodiyotini tarkibiy o'zgartirish jarayonining sanoatda yangi yo'nalishlarni rivojlantirishga, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan o'tish bosqichi bo'lishi kerak, bu esa iqtisodiyotni rivojlantirishning eksportga yo'naltirilgan modeliga o'tishni ta'minlaydi. Bunday sharoitda davlatning roli pasayadi, raqobat ustuvor bo'ladi. Turli mamlakatlar tomonidan amalga oshirilgan iqtisodiy transformatsiya modellarini shartli ravishda uch guruhga bo'lish mumkin (2-rasm).

2-rasm: Iqtisodiy o'zgarishlar modellari

Rivojlanayotgan mamlakatda samarasiz dasturlarni modeli odatda iqtisodiy jihatdan qoloq davlatlar tomonidan amalga oshiriladi. Uning asosiy elementi sanoatlashtirish iqtisodiy qoloqlikni bartaraf etish va sanoat rivojlangan davlatlar bilan farqni kamaytirishning asosiy vositasi sifatida. Bunday strategiya bir vaqtlar yangi sanoatlashgan mamlakatlarda muvaffaqiyatli amalga oshirilgan.

Umuman olganda, ushbu model amaliyotda ikkita asosiy shaklni olishi mumkin – eksportga yo'naltirilganlik va import o'rnini bosish lozim. Iqtisodiyotni qayta qurish modeli G'arbiy Yevropa mamlakatlari va Yaponiyada Ikkinchi jahon urushidan keyin muvaffaqiyatli amalga oshirildi. Urushdan keyingi qayta qurish Sovet Ittifoqida ham amalga oshirildi. Sovet tipidagi iqtisodiy tizim yaratilgan Sharqiy va Markaziy Yevropa mamlakatlari tajribasini ham ma'lum darajada ana shu modelga bog'lash mumkin. Tizimni o'zgartirish modelini birinchi va ikkinchi strategiyalar elementlarining kombinatsiyasi sifatida ko'rib chiqish mumkin.

Lekin farqi shundaki, tizimli o'zgarishlar ma'muriy-buyruqbozlik iqtisodiyotidan bozor iqtisodiy tizimiga o'tishni nazarda tutadi (bu turli shakllardagi xususiy mulk va vertikal va gorizontal munosabatlar uyg'unligiga asoslangan). Bugungi kunga kelib import o'rnini bosish siyosatiga qiziqish o'tish iqtisodiyotiga ega bo'lgan mamlakatlarda paydo bo'ldi, chunki ular salbiy tashqi savdo balansi muammosiga va milliy tovarlarning tashqi bozorlarda past raqobatbardoshligi muammosiga duch kelishdi. Bu borada import o'rnini bosish bu muammolarni hal qila oladigan yondashuvdir.

Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu konsepsiyaning o'zi yanada kengroq ma'noga ega bo'ldi: agar ilgari import o'rnini bosish siyosati sanoatlashtirish siyosati sifatida qaralgan bo'lsa, bugungi kunda import o'rnini bosish deganda ma'lum ishlab chiqarish jarayonlarini o'zgartirish, rivojlanish imkonini beradigan yangi mexanizmlarni joriy etish tushuniladi. Import o'rnini bosish strategiyasi ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarilayotgan mahsulot sifatini oshirish, korxona texnologiyalari, innovatsiyalarni joriy etishga asoslangan. Bu, ayniqsa, ishlab chiqarish tarmoqlari o'zaro aloqada bo'lgan mamlakatlar darajasidan orqada qoladigan davlat uchun dolzarbdir.

Import o'rnini bosish strategiyasini bosqichma-bosqich amalga oshirish mamlakatda ijobiy o'zgarishlarga olib keladi, ya'ni: aholi bandligining oshishi va buning natijasida ishsizlikning kamayishi, turmush darajasining oshishi, fan-texnika taraqqiyoti darajasini va buning natijasida ta'lim darajasini oshirish, mamlakatning iqtisodiy va oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash, mamlakat ichidagi valyuta tushumlarini saqlab qolish va buning

natijasida valyuta zaxiralarining o'sishi va mamlakat savdo balansining yaxshilanishi, mamlakatimizda ishlab chiqarilgan mahsulotlarga talabning o'sishi, bu esa, o'z navbatida, mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishini, ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishini rag'batlantiradi.

Davlat darajasida eksport salohiyatini rivojlantirish uchun belgilovchi vazifalardan biri hisoblanadi. Asosiy maqsad eng raqobatbardosh bo'lgan tovarlarni ishlab chiqarishga e'tibor qaratib, global mehnat taqsimotiga maksimal darajada integratsiya bo'lishi kerak. Eksport hajmining o'sishi va YAIMning o'sishi importning o'sishiga olib keladi, chunki tayyor mahsulotlar tarkibida import komponentlarining yuqori ulushi mavjud. Aynan shuning uchun ham mahsulotlar importi intensivligini pasaytirish bo'yicha olib borilayotgan ishlar muhim va dolzarbdir, chunki bu vazifani e'tiborsiz qoldirish makroiqtisodiy muammolarning mamlakat iqtisodiy o'sishi davrida yanada murakkablashishiga olib keladi.

Import o'rnini bosishning vazifalaridan biri yalpi ichki mahsulot va eksportning import intensivligini kamaytirishdir. Mashinasozlik har qanday mamlakat iqtisodiyotining sanoat rivojlanishining asosidir. Xomashyo eksporti milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning strategik yo'nalishi va asosiy varianti sifatida sanoatga halokatli ta'sir ko'rsatib, uning jadal tanazzulga uchrashiga va vayron bo'lishiga sabab bo'lmoqda.

Iqtisodiyotning istiqbolli rivojlanishi ishlab chiqarish jarayonlarini yangi texnik vositalar va texnologiyalar bilan to'ldiradi, innovatsion rivojlanish hamda mamlakat iqtisodiyotini yanada yuksaltirish, ijtimoiy mehnat samaradorligi va unumdorligini oshirish, aholi farovonligini oshirishning asosiy manbai hisoblanadi. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasida iqtisodiyotning istiqbolli rivojlanishi uchun barcha zarur sharoitlar mavjud. Bu, avvalo, o'zining xomashyo bazasi, yetarli ilmiy, intellektual, kadrlar, ishlab chiqarish va boshqa salohiyatidir.

Lekin, eng muhimi, davlat rahbariyatida vaziyatni aniq tushunish va uni yaxshi tomonga o'zgartirish uchun siyosiy iroda bor. Bugungi kunda mahalliy sanoatni texnologik, texnik, qonunchilik, me'yoriy-huquqiy, moliyaviy, iqtisodiy, ta'lim sohalarida to'plangan o'zaro bog'liq va o'zaro aniqlangan muammolar majmuasini hal etish zaruriyatini o'z ichiga olgan jadal, istiqbolli rivojlanish yo'lga qayta yo'naltirish juda muhimdir. Bunday vaziyatda import o'rnini bosish faqat importga qaramlikka qarshi kurashni boshlaydi. Uzoq muddatli istiqbolda importga qaramlikni kamaytirish faqat innovatsiyalar, investisiyalarni rag'batlantirish va yangi innovatsion ishlab chiqarishlarni yaratish hisobiga mumkin.

Shu bilan birga, puxta o'ylangan import o'rnini bosish siyosatining natijasi ishlab chiqarishni texnologik modernizatsiya qilishni rag'batlantirish, uning samaradorligini oshirish va nisbatan yuqori rentabellikka ega yangi raqobatbardosh mahsulotlar turlarini o'zlashtirish orqali mahalliy mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirish bo'lishi kerak. Bu masalada asosiy narsa yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishdir. Shu bilan birga, import o'rnini bosish jarayonining asosiy mezonlari iqtisodiy, ijtimoiy va strategik maqsadga muvofiqligi, shuningdek, tashqi savdo balansining barqarorligini ta'minlash muammosi hisoblanadi. Sanoat ishlab chiqarishining tayyor mahsuloti qo'shilgan qiymatini oshirish mahalliy ishlab chiqarishning raqobatbardoshligi oshgandagina mumkin bo'ladi.

Shunga ko'ra, buning uchun ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, tovarlarni ilgari surishning ilg'or mexanizmlarini qo'llash zarur. Import o'rnini bosish strategiyasi butun ishlab chiqarishni rivojlantirishga, ishlab chiqarilayotgan mahsulot sifatini yaxshilashga, korxonalarda qo'llaniladigan texnologiyalarga, innovatsiyalarni rivojlantirishga asoslanishi kerak. Bundan tashqari, aniq tasavvur qilish kerakki, import o'rnini bosish nafaqat ma'lum bir ishlab chiqarishni tashkil etishga, balki ushbu ishlab chiqarishni raqobatchilarnikidan yuqori darajada rivojlantirishga olib kelishi kerak bo'lgan rivojlanish strategiyasidir. Faqat sanoatning yuqori texnologiyali va bilim talab qiladigan korxonalarini rivojlantirish jahon bozoriga chiqish va xomashyo bozorlariga qaramlikni kamaytirish imkonini beradi.

Import o'rnini bosish strategiyasi haqida gapirganda, bu erkin xalqaro savdo tamoyillariga tubdan zid bo'lgan "neoproteksionizm"ning aniq ifodalangan shakli ekanligini tushunish kerak. Bugungi kunda jadal o'zgarib borayotgan milliy iqtisodiyot import o'rnini bosish iqtisodiy siyosatning eng muhim elementi va davlatning asosiy maqsadi – tovarlar hamda xizmatlar tashqi savdosida ijobiy saldoga erishish vositasiga aylanishini taqozo etmoqda. Davlatning yuqori texnologiyali sohada o'z ishlab chiqarishining paydo bo'lishi uchun sharoit yaratishga qaratilgan sa'y-harakatlari xorijiy ishlab chiqaruvchilarni obro'sizlantirmaydi, balki milliy iqtisodiyotni himoya qiladi. Import o'rnini bosish siyosatining asosiy xarakteristikasi importni cheklash va diskriminatsiya qilish orqali iqtisodiyotni sanoatlashtirishdir.

Import o'rnini bosish siyosati milliy sanoatning o'sishi uchun qulay sharoit yaratishga asoslangan. Boshqacha aytganda, import o'rnini bosish siyosatini amalga oshirish mahalliy sanoatning ayrim tarmoqlarini mahalliy ishlab chiqarishda raqobatbardoshligini oshirish maqsadida ularni sun'iy rag'batlantirish (tashqi savdo, valyuta, texnik, ma'muriy va boshqalar) yaratishni nazarda tutadi. Bugungi kunda import o'rnini bosish sanoat korxonalari va umuman davlat iqtisodiyotining mutanosib rivojlanishiga erishishning eng muhim omili sifatida haqli va asosli ravishda boshqaruv siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi.

Ushbu muammoning oqilona yechimi nafaqat importni qisqartirish, mamlakatimizda katta miqdordagi xorijiy valyutani saqlab qolish, balki tovarlar narxini pasaytirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quv-

vatlash, yangi ish o'rinlari yaratish, ichki bozorni yaxshilashga hissa qo'shish imkonini beradi. Asosiy vazifa – mahalliy sanoat va birinchi navbatda, yuqori texnologiyali mashinasozlikning sarmoyaviy jozibadorligini sezilarli darajada oshirish. Import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish bo'yicha to'g'ri boshqaruv qarorini qabul qilish uchun bosqichma-bosqich chuqur tahlil qilish zarur.

Strategik rejalashtirish uchun dastlabki ma'lumotlar korxonaning mahsulot siyosatini tahlil qilish natijalaridir. Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish modeli korxona faoliyatini uning mustaqilligi, raqobatbardoshligi va rentabelligini ta'minlash maqsadida qayta yo'naltirish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun bosqichma-bosqich tahlil qilish va olingan natijalarni tekshirishni o'z ichiga oladi. Ichki bozorda tajriba orttirib, mahsulot ishlab chiqarishning innovatsion jarayoni yo'lga qo'yilgandan so'ng eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish strategik rivojlanishning istiqbolli yo'lga aylanishi kerak. Import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirishning birinchi bosqichida sifat tahlili natijalari import o'rnini bosish strategiyasini qo'llashning maqsadga muvofiqligini aniqlaydi.

Buning uchun sanoat korxonasining tashqi muhitini har tomonlama strategik tahlil qilishning uchta usulining kombinasiyasiga asoslangan va SWOT asosida kuchli hamda zaif tomonlarini tahlil qilish imkonini beradigan sanoatni rivojlantirish va import o'rnini bosishni amalga oshirish imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlash, PEST tahlili asosida import o'rnini bosish istiqbollarini aniqlash uchun sanoat korxonasi faoliyatiga bozor muhiti omillarining ta'siri hajmini hamda SPACE-tahlil asosida import o'rnini bosish asosida sanoat korxonasining rivojlantirish vektorini aniqlash kabi uslubiy yondashuv qo'llaniladi.

Ikkinchi bosqichda korxonaning texnik-iqtisodiy holati baholanadi va import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish ob'yekti tanlanadi. Uslubiy yondashuv kompaniyaning ichki ma'lumotlariga asoslangan o'zgartirilgan BCG matrisa usuli va iyerarxik tahlil usuli (Saati) vositalarining kombinasiyasini o'z ichiga oladi, uning yakuniy natijasi ko'rib chiqilayotgan ssenariylarning barcha mezonlar, ularning ahamiyatini hisobga olgan holda global ustuvorligi qiymati hisoblanadi.

Uchinchi bosqichda import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishi va uni qo'llash samaradorligini asoslash tanlanadi. Ishlab chiqilgan ilmiy-uslubiy yondashuv Markowitz portfelining investisiya nazariyasi vositalarining kombinasiyasini o'z ichiga oladi, bu "daromad" va "xavf" tushunchalarining rasmiylashtirilgan shaklini hisobga olgan holda investor uchun maqbul aksiyalar portfelini aniqlashga asoslangan. Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish maqsadga muvofiq bo'lgan mahsulot guruhlarini tanlash bozor riski o'lchovi () va investisiya riski birligiga qo'shimcha daromad koeffitsiyenti () hisobiga asoslanadi. Bozor tavakkalchiligining o'lchovini aniqlash uchun Beta koeffitsiyentini aniqlash usuliga asoslanib, mahsulot guruhining o'sish sur'atining umumiy bozorning o'sish sur'atiga nisbatini aniqlash taklif etiladi. Ushbu ko'rsatkich u yoki bu mahsulot guruhiga investisiya qilish istiqbollarini tekshirish imkonini beradi:

$$R_m = \frac{\text{Cov}(R_g, R_s)}{\text{Var}(R_s)} \quad (1)$$

bu yerda:

R_m – bozor riskining o'lchovidir;

$\text{Cov}(R_g, R_s)$ – mahsulot guruhi sotish hajmining o'sish sur'ati () va bozor sektori sotish hajmining o'sish sur'ati () o'rtasidagi kovariatsiya;

$\text{Var}(R_s)$ – bozor sektorining sotilgan mahsulotlarining o'sish sur'atlarining tarqalishi. Agar koeffitsiyent >1 bo'lsa, bu bozor o'sishi sharoitida mahsulot guruhi tezroq o'sib borishini ko'rsatadi, agar ≤ 1 bo'lsa, mahsulot guruhi bozor talablariga javob bermaydi.

Sharp koeffitsiyentini hisoblash yondashuvidan kelib chiqqan holda, sanoat korxonasi mahsulot portfelining har bir guruhi uchun investisiya qilingan mablag'larning tavakkalchilik birligi uchun qo'shimcha qaytish (qaysi) noldan katta bo'ladi va daromadlilik tahlili o'tkaziladi. Koeffitsiyent guruhning mahsulot portfelidagi sotish hajmining o'sish sur'atlari va Milliybank diskont stavkasi bo'yicha ma'lumotlar asosida hisoblanadi. Sharp koeffitsiyentining klassik formulasi korxonaning mahsulot guruhlarini tahlil qilishda boshqa shaklga ega bo'ladi:

$$K_{AI} = \frac{R_g - R_f}{\sigma_p} \quad (2)$$

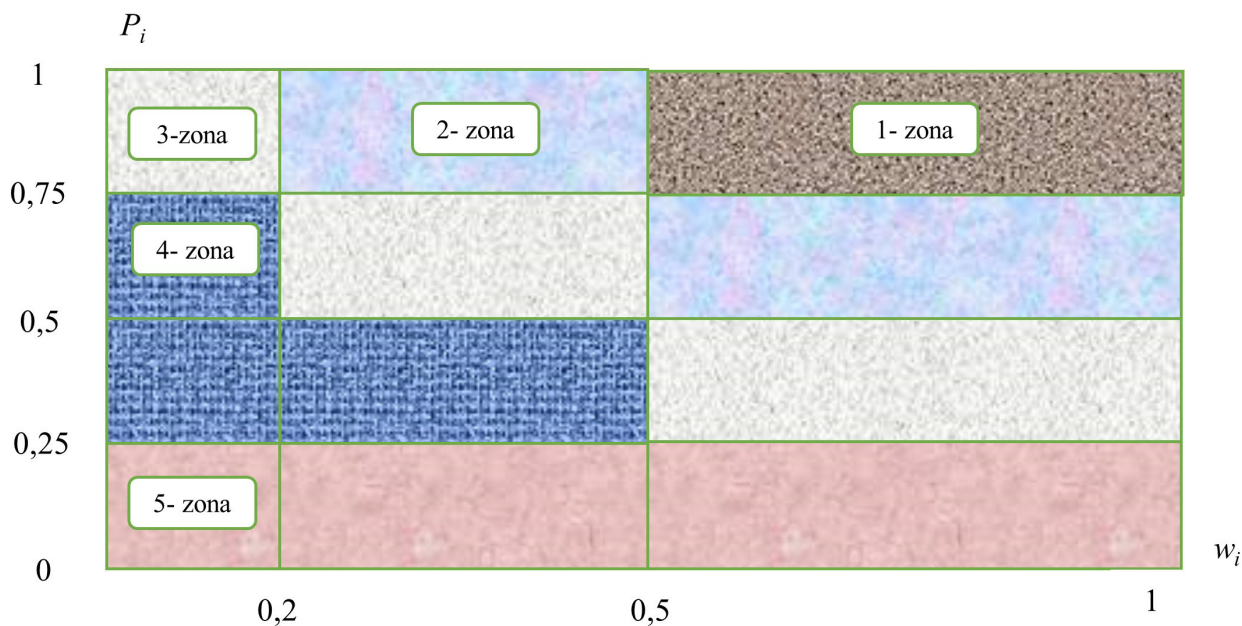
bu yerda:

K_{AI} – investisiya tavakkalchiligi birligiga qo'shimcha daromad koeffitsiyenti;

R_g – tovar guruhining o'sish sur'ati;

R_f – risksiz foiz stavkasi;

σ_p – mahsulot portfelining o'sish sur'atining standart og'ishi. Shunday qilib, korxonada import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishini tanlash matrisasi ko'rinishida umumlantirilishi mumkin (4-rasm).

3-rasm: Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishini tanlash matrisasi

Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishini tanlash matrisasi asosida qurilgan ma'lumotlarning asosi:

- 1) korxonaning mahsulot portfelidagi guruh ulushi (w_i). BCG matrisasi zonasidan mahsulot guruhlari - "Yulduzlar" va "Sog'in sigirlar" ko'rib chiqish uchun tanlangan. "Itlar" va "Qiyin" zonalariga kiradigan mahsulot guruhlari qo'shimcha ravishda ikkita filtr tomonidan tekshiriladi, lekin ular matrisaga kirmaydi;
 - 2) iyerarxiyalarni tahlil qilish usuli bo'yicha import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishining ustuvorlik darajasi (P_i).
- oldindan, matrisani qurish uchun ma'lumotlarni tanlashda ko'rsatkichlarning chegaraviy qiymatlari cheklovlarini hisobga olish kerak: - bozor riski o'lchovlari ($R_m > 1$). U ham salbiy, ham ijobiy qiymatga ega bo'lishi mumkin. Matrisani qurish uchun biz bozor riski o'lchovi 1 dan katta bo'lgan holatni ko'rib chiqamiz, chunki investorni faqat o'sish sur'ati umumiy bozorning o'sish sur'atlaridan yuqori bo'lgan mahsulot guruhi qiziqtiradi;
 - investisiya tavakkalchiligi birligiga qo'shimcha daromad koeffitsiyenti (> 0). Matrisani qurish jarayonida xavf birligiga qo'shimcha daromad 0 dan katta bo'lgan vaziyat hisobga olinadi. Import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishini tanlash uchun matrisaning koordinata o'qlari w_i va o'zgaruvchilari bilan tavsiflanadi. P_i va $R_m > 1, > 0$ qiymati - biz o'qlarda kechiktirmaymiz, biz faqat tanqidiy ruxsat etilgan chegaradan oshib ketadigan qiymatlarni hisobga olamiz. Shunday qilib, matrisaga ko'ra (4-rasm) biz beshta zonani ajratiladi, ular orqali sanoat korxonasida import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishini tanlash mumkin.

Guruhning mahsulot portfelidagi ulushi to'g'risidagi ma'lumotlarga asoslanib, import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishining global darajasining qiymati, mahsulot portfelini diversifikatsiya qilish, sanoat korxonasining ixtisoslashuvi va hajmi, boshqaruv bo'linmasi import o'rnini bosish strategiyasini amalga oshirish yo'nalishi to'g'risida qaror qabul qiladi.

Aynan korxonaning mahsulot portfelining istiqbolli va foydali guruhlarini aniqlash tanlangan yo'nalishni rivojlantirishga mablag'larni samarali investitsiyalashni ta'minlaydi. Mablag'larni investisiya qilish bo'yicha boshqaruv qarorini qabul qilish asosli bo'lishi kerak, aniq bu ko'rsatkichlar xarajatlar va foyda o'rtasidagi nisbatni aks ettiradi. Har bir investisiya loyihasi uchun NPV, IRR, RR, RI ko'rsatkichlarining qiymatlarini hisoblash natijalari investisiya loyihalarini tanlash va ularni kelgusida amalga oshirish imkoniyati uchun asos bo'ladi.

XULOSA

Mahalliy iqtisodiyotni yangilash uchun import o'rnini bosuvchi vositalardan foydalanish amaliyotiga oid turli mamlakatlar tajribasini umumlashtirish mahalliy mashinasozlik sanoati ishlab chiqaruvchilari tomonidan import o'rnini bosishni amalga oshirish muammolari va istiqbollarini aniqlash imkonini berdi. Korxonani rivojlantirishni boshqarish darajasida import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish va amalga oshirishning oqilona sabablarini aniqlash sanoat korxonasining beqaror tashqi sharoitlarda istiqbolli rivojlanishining missiyasi va vazifalarini yanada aniqroq shakllantirish imkonini beradi.

Shunday qilib, yuqorida aytilganlarning barchasini korxona rivojlanishining strategik yo'nalishini tanlash bo'yicha boshqaruv qarorlarini qabul qilish korxona faoliyatini, uning bozor bilan o'zaro ta'sirini bosqichma-bosqich tahlil qilishga asoslanishi kerakligi bilan umumlashtirilishi mumkin. Korxona va uning mahsulotlarini chuqur tahlil qilgandan so'ng, investisiya loyihasini tanlash masalasi tug'iladi, qaror qabul qilishda klassik yondashuv mavjud va tushunarli bo'lib, bu tanlangan yo'nalishlarning investisiya jozibadorligini baholash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev Yo., Karimov F. Kichik biznes va tadbirkorlik. - T.: Mehnat. 2011 y.;
2. Berkinov B.B., Aynaqulov M.A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining yirik korxonalar bilan ishlab chikarish kooperatsiyasi. – Jizzax: Jizzax politexnika instituti, 2004. – 110 b.;
3. Kenjabayev A.T. Tadbirkorlik faoliyatini axborotlashtirish milliy tizimini shakllantirish muammolari.: Iqt.fan. dokt. diss. avtoref. – T.: 2005-39 b.;
4. Salayev S.K. Kichik biznes rivojlanish tendensiyalarini modellashtirish va bashoratlash: iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. – T.: TDIU 2008. – 49 b.;
5. Suyunov D.X. Kichik biznes subyektlarida boshqaruvni tashkil qilish va uning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.iqt. fan.nom.dis.avtoref. Toshkent: 2004.-21 b.;
6. Aripov O.A. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solish va ishbilarmonlik muhitini rivojlantirish. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. – T.: TDIU –T.: 2020.-72 b.;
7. Rixsimboyev O.Q. O'zbekiston Respublikasida kichik va o'rta biznesning ustuvor yo'nalishlarini ekonometrik bashoratlash.: Iqt.fan. nomz. diss. avtoref. – T.: 2002. - 22 b.;
8. Otajonov Sh.I. O'zbekistonda kichik biznes subyektlarining innovatsion faoliyati boshqaruv mexanizmini takomillashtirish. I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya avtoreferati. – T., 2010.
9. Ibragimova M.M. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining tarkibiy o'zgarishlar asosida samaradorligini oshirish. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati –T.: 2018-54 b.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

